

Opublikowano: Konstancin-Jeziorna (www.konstancinjeziorna.pl)

Uzdrowisko dawniej i dziś

Hr. Witold Skórzewski (fot. ze zbiorów Pałacu Lubostroń)

Konstancin-Jeziorna to miasto o statusie uzdrowiska. Jego podstawą były i są naturalne warunki niezbędne do prowadzenia lecznictwa: baza szpitalna i sanatoryjna, mikroklimat, walory przyrodnicze i estetyczne krajobrazu i naturalne źródła solanki.

Wizja hr. Witolda Skórzewskiego

Największy rozkwit uzdrowisk polskich datowany jest na przełom osiemnastego i dziewiętnastego wieku, kiedy to nastała moda na leczenie klimatyczne. Powstają uzdrowiska w Krynicy, Busku, Żegiestowie, Nałęczowie i Rymanowie. W uzdrowiskach wprowadza się nowe metody leczenia poprzez ruch. Jest to najczęściej gimnastyka i spacer po okolicy. Doskonale zorientowany w tych trendach był hr. Witold Skórzewski, wykonawca woli swojej matki Konstancji. Przekazała mu ona do rozporządzenia część dóbr oborskich. Hrabia wraz ze stryjem swojej matki, hr. Władysławem Mielżyńskim, postanowił wykorzystać wszystkie walory tych terenów (bliskość Warszawy, położenie na terenach leśnych i mikroklimat). Dlatego jego wizja utworzenia stacji klimatycznej miała pewność realizacji. W trakcie parcelacji gruntów w 1897 r. przewidziano miejsca na parki, które miały służyć wypoczynkowi i rekreacji przebywającym tu osobom. Powstał więc Park Zakładowy nad Jeziorką i park Grapa (nie do końca urządzony), korty tenisowe, plaża i kąpielisko rzeczne. Tymi działaniami założyciel Konstancina stworzył podwaliny pod przyszłe letnisko.

Hugon Seydel z pensjonariuszami (fot. ze zbiorów Elżbiety Biały)

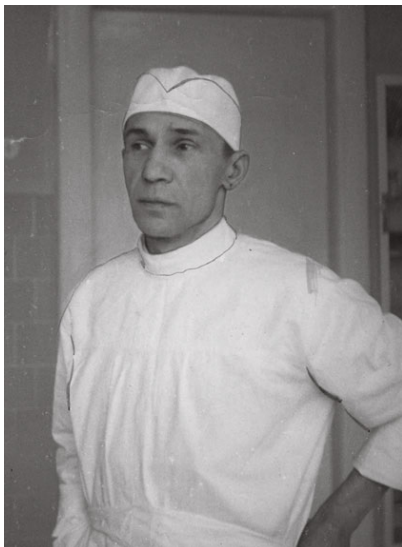
Pierwszy zakład przyrodolecznicy

Już w 1903 r. na granicy Konstancina i Skolimowa w willi Hugonówka (nazwanej tak od imienia fundatora, Hugona Seydla) powstał pierwszy zakład przyrodolecznicy. Wnętrza, choć dosyć skromne, spełniały wszystkie wymagania higieniczne i sanitarne. Oprócz pokoi hotelowych z łazienkami znajdowały się tam: salon i czytelnia, salka gimnastyczna, sale do zabiegów leczniczych, inhalatorium i dwie sale wypoczynkowe. Zaprojektowane i wybudowane tarasy służyły tzw. kąpielom

słonecznym i wdychaniu czystego, przepojonego żywicznymi olejkami powietrza. Konstancin zyskał sławę stacji klimatycznej i cieszył się dużą popularnością wśród bogatych mieszkańców Warszawy. W 1917 r. powodzeniem zostały uwieńczone starania zarządzającego osadą Konstancin Towarzystwa Akcyjnego Ulepszonych Miejscowości Letniczych o nadanie miejscowości statusu uzdrowiska.

Skolimów

W czasie pierwszej wojny światowej Niemcy w Konstancinie urządzili szpital dla rekonwalescentów. Warszawska prasa nadal polecała Konstancin jako stację klimatyczną dla chorych ze stanami nerwicowymi i schorzeniami serca. Na początku dwudziestego wieku z Konstancinem zaczął konkurować sąsiedni Skolimów. Podobne walory klimatyczne i powstające tam przeważnie drewniane pensjonaty przyciągały nieco mniej wymagającą klientelę. W 1917 r. było tu już 15 domów z pokojami do wynajęcia, otoczonych parkami i ogrodami. Na uwagę zasługuje fakt, że w 1918 r. w Skolimowie w willi Znicz z inicjatywy jej właściciela, dr. Mieczysława Maszkowskiego, został zorganizowany Dom dla ozdrowieńców Wojska Polskiego. Na początku dwudziestego wieku w sąsiadujących ze Skolimowem Chylicach dr Ireneusz Frenkiel założył Sanatorium dla Wątłych Dzieci. Wskazaniami do pobytu były: anemia, nieżyty górnych dróg oddechowych i pokarmowych natury niegruźliczej, uczulenia, reumatyzm.

Królewska Góra

Okres międzywojenny to czas systematycznego rozwoju uzdrowiska, którego teren powiększył się o folwark Królewska Góra. Tam właśnie przy ulicy Jasiowej w 1931 r. powstało sanatorium zaprojektowane przez Helenę i Szymona Syrkusów w modnym wówczas stylu modernizmu. Architekci oprócz bryły budynku zaprojektowali także wyposażenie wnętrza. Składane łóżka dawały większą przestrzeń w ciągu dnia. Pensjonat wynajmowała dla swoich pracowników Fabryka Aparatów Elektrycznych K. Szpotański i Spółka. Przyjeżdżający tu pracownicy mogli uprawiać gimnastykę, grać w siatkówkę czy spacerować po otaczającym sanatorium lesie.

Utrata statusu uzdrowiska

Druga wojna światowa nie spowodowała większych strat w zabudowie Konstancina i Skolimowa. Niestety, Konstancin utracił status uzdrowiska. Nadal jednak na jego terenie prowadzona była działalność lecznicza. Tutaj odzyskiwali siły i zdrowie przetransportowani ze stolicy ranni powstańcy warszawscy.

Prof. Adam Gruca

Zaraz po zakończeniu drugiej wojny został przeniesiony ze zniszczonej Warszawy do konstancińskich pensjonatów Szpital św. Ducha. Mógł on wówczas pomieścić około stu chorych (dorosłych i dzieci). W 1948 r. filię przekształcono w Szpital Chirurgii Kostnej, jego twórcą był ortopeda prof. Adam Gruca.

Prof. Marian Allan Weiss (fot. ze zbiorów Bartosza Weissa)

Prof. Marian Allan Weiss

W 1951 r. funkcję dyrektora Szpitala Chirurgii Kostnej w Konstancinie obejmuje dr Marian Weiss. Człowiek ambitny, dynamiczny, świetny organizator i jednocześnie wizjoner. Popierał wszelkie przedsięwzięcia zmierzające do rozbudowy bazy szpitalnej, uzdrowiskowej i placówek medycznych na terenie Konstancina. Jego uporowi, konsekwencji i wiedzy zawdzięcza dzisiejszy Konstancin to, czym stał się na przestrzeni lat – ważnym ośrodkiem medycznym i uzdrowiskowym. Marian Weiss, widząc tu ogromny potencjał leczniczy, przyrodniczy i klimatyczny, ale przede wszystkim kadrowy, tworzył przez kilka lat koncepcję kompleksowej rehabilitacji chorych, którą z wytrwałością realizował. Filozofii a postępowania prof. Weissa wynikała z jego rozumienia procesu rehabilitacji. Ta definicja była następująca: „Rehabilitacją nazywamy zorganizowane medyczno-społeczne działanie, które umożliwia rekonstrukcję funkcji uszkodzonego narządu i przystosowanie do życia tych osobników, którzy na skutek urazu lub schorzenia zdolność tę utracili.”

Dr Weiss podjął walkę o przekształcenia małego szpitala w największy w Polsce ośrodek rehabilitacji medycznej, tworzony i rozwijany zgodnie z zasadami nowoczesnej polskiej szkoły rehabilitacji. Pierwszym krokiem na tej drodze było

przekształcenie w 1954 r. dotychczasowego szpitala w Stołeczne Centrum Rehabilitacji Stocer. Kilka miesięcy wcześniej na bazie dotychczasowego szpitala dr Weiss tworzy pierwszy w Polsce zakład badawczy i dydaktyczny zajmujący się problematyką rehabilitacyjną – jest to Zakład Rehabilitacji Leczniczej Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie. Kolejny ważny krok to powołanie w 1961 r. Katedry i Kliniki Rehabilitacji Warszawskiej Akademii Medycznej.

Pierwszy w Polsce

Rozpoczyna się wieloletni okres budowania bazy rehabilitacyjnej, leczniczej, naukowej, dydaktycznej i produkcyjnej. W 1963 r. zostaje oddany do użytku nowoczesny budynek szpitala, basen rehabilitacyjny, warsztaty ortopedyczne i pracownie diagnostyczne. W 1965 r. powstaje w szpitalu pierwszy w Polsce 42-łożkowy oddział dla pacjentów z urazami rdzenia kręgowego. W 1973 r. w oddalonych o 4 km Chylicach powstaje Ośrodek Szkolno-Wychowawczy. Jest to szpital z oddziałami dziecięcymi dla blisko 200 pacjentów ze schorzeniami narządów ruchu. Szpital niezależnie od funkcji medycznej przystosowany jest do prowadzenia nauki na poziomie szkoły podstawowej i średniej oraz warsztatów szkolnych.

Stocer w 1967 r. (fot. Narodowe Archiwum Cyfrowe)

Szczytowy okres rozwoju

W szczytowym okresie rozwoju Stocer dysponował 17 oddziałami z 671 łózkami, przychodniami specjalistycznymi z 11 poradniami i 3 gabinetami, zakładami

ortopedycznymi, rentgenodiagnostyki, diagnostyki laboratoryjnej, neurofizjologii i bioinżynierii rehabilitacyjnej, blokiem operacyjnym z 3 salami, ambulatorium, centralną sterylizatornią, punktem krwiodawstwa, apteką zakładową i własnym transportem sanitarnym. Stan zatrudnienia przekraczał 800 osób, a poza oddziałami znajdującymi się w placówkach konstancińskich, Stocer prowadził także w Warszawie jeden oddział i 3 poradnie: zawodową, socjalną oraz zaopatrzenia ortopedycznego.

Oddziału adaptacyjny na Stegnach

Dużym osiągnięciem w systemie rehabilitacji konstancińskiego szpitala było utworzenie na warszawskich Stegnach, przy współpracy z architektem prof. Haliną Skibniewską, unikatowego zamiejscowego oddziału adaptacyjnego w osiedlu mieszkaniowym. Oddział składał się z kilku mieszkań pozbawionych barier architektonicznych i przeznaczony był dla chorych poruszających się na wózkach, którzy uczyli się normalnego życia w warunkach domowych.

W 2011 r., po wielu latach działalności i po przekształceniach własnościowych, szpital zmienił nazwę na Szpital im. prof. Mariana Weissa, utworzony przez Mazowieckie Centrum Rehabilitacji Stocer Sp. z o.o.

Tekst pochodzi z przewodnika turystycznego Kalejdoskop Konstancina. Jego autorami są: Elżbieta Rydel-Piskorska i Andrzej Szczypiński.

Adres źródłowy: <https://www.konstancinjeziorna.pl/index.php/page/uzdrowisko-dawniej-i-dzis-0>